

NOVÉ NÁZORY NA POUŽITÍ VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Ve Vojenské myslí autoři zevšeobecňují nové teoretické vývody a rozpracovávají celkovou problematiku přípravy a vedení obranné operace v počátečním období války. Velmi pozitivním poznatkem je, že publikované materiály obsahují nepřehlednou řadu podnětů nejen k diskusi, ale i k rozpracování názorů, popřípadě problémů v použití dalších druhů vojsk.

V souvislosti s tím navázali na tyto články a vyjádřím se k **použití vzdušných výsadků v počátečním období války** z několika pohledů.

- Rozdílnost rozsahu a obsahu bojových úkolů vzdušných výsadků.
- Varianty dalších bojových úkolů vzdušných výsadků v počátečním období války.
- Hlavní zásady a některé nové pohledy zejména na použití úderného výsadku, který se stává progresivním prvkem bojové sestavy vševojskové armády a fronty.

Rozdílnost rozsahu a obsahu bojových úkolů

Z vojenské teorie a praxe je známo, že obecný pojem **vzdušný výsadek** zahrnuje jednotlivé druhy výsadku, což je ovlivněno charakterem plánovaného bojového úkolu, silou vysazených vojsk, způsobem vysazení, vzdáleností prostoru vysazení od linie fronty, popř. celkovou délkou vysazení a dobou vedení samostatného boje v týlu nepřítele.

Dále rozeznáváme výsadky organizované z jednotek, útvarů a svazků **výsadkového vojska** (padákové, přistávací, kombinované, speciální a nyní i úderné) a z **motostřeleckého vojska** (pouze přistávací), které se navíc liší nejen stupněm vycvičenosti, ale i organizační strukturou, výzbrojí a celkovými bojovými možnostmi pro boj v týlu nepřítele.

Bojový řád pozemního vojska ČSLA (Všeob-Ř-1) uvádí, že u vzdušných výsadků existuje rozdílnost nejen v rozsahu a obsahovém zaměření bojových úkolů, ale také v předurčení (zda budou plnit úkoly ve vlastním týlu anebo v týlu nepřítele).

Z ustanovení Všeob-Ř-1, čl. 28 jasně vyplývá, že **výsadkové svazky výsadkového vojska** (padákový, přistávací, kombinovaný, speciální výsadek) jsou používány jako **operační** nebo **operační strategické výsadky** k vedení obchvatu nepřítele ze vzduchu a k plnění bojových **operačně strategických úkolů** k vedení obchvatu nepřítele ze vzduchu a k plnění bojových obranných úkolů ve vlastním týlu.

Podstatně jiná situace je v předurčení **úderných výsadkových svazků a útvarů**. Poprvé ve vojenské historii a praxi dochází k tomu, že pro **úderný** (padákový, přistávací, kombinovaný, speciální) **výsadek** jsou kromě úkolů, které jsou typické pro boj v **taktické a operačně taktické** hloubce nepřátelské obrany také stanoveny úkoly, které mohou plnit v **obránném boji a operaci**.

V souladu s ustanovením Všeob-Ř-1, čl. 28 mezi tyto úkoly především patří: **ničení nepřátelských vzdušných výsadků a uskupení, které pronikly do naší sestavy, ochrana (obrana) samostatných směrů a prostorů, mezer a odkrytých boků vlastních vojsk, přehrazení mezer v bojové sestavě, které vznikly po nepřátelských jaderných a palebných úderech**.

Z těchto úkolů lze vyvodit, že v podstatě mají charakter pouze **základních bojových úkolů**, jež mohou být nejen trvale platné, ale od kterých se zákonitě odvinou další jejich varianty. Ovšem žádné ustanovení řádu nepředpokládá, že v obranném boji a operaci by mohla být část motostřeleckých jednotek, jednotek druhů vojsk a služeb předurčených pro taktický vzdušný výsadek použita k plnění aktivních obranných úkolů ve vlastním týlu, popř. v týlu útočícího nepřítele. Přitom některé nové názory na efektivnější způsoby využití vzdušných výsadeků dokazují pravý opak.

Variety dalších bojových úkolů vzdušných výsadeků v počátečním období války

Jedním z prvořadých předpokladů je, že zejména úderný výsadek a v určitém rozsahu i taktický vzdušný výsadek se mohou bezprostředně podílet na plnění rozličných bojových úkolů v sestavě vlastních vojsk. Dále, že úkoly ve větší hloubce týlu útočících vojsk nepřítele případnou výsadekovým jednotkám, útvarům či brigádám a v menší jeho hloubce zejména úderným výsadečkům. Přesto nelze vyloučit různou kombinaci použití výsadekových vojsk i do menší hloubky nebo úderných výsadeků na vzdálenější prostory.

V sestavě vlastních vojsk se může úderný výsadek (mimo základních bojových úkolů) nejčastěji podílet na plnění těchto úkolů:

- organizovat a zabezpečovat zřizování PT a PP minových polí s využitím dopravních výsadekových vrtulníků k rychlému dosažení čáry minování anebo prostorů, kde je plánovaný manévr řízených minových polí.

- udržet důležité prostory, čáry k zabezpečení včasného rozvinutí vyčleněných sil do obrany.
- zřizovat protivýsadekové zátarasy (mobilní i stacionární) v úzké součinnosti s ženijními jednotkami.

- připravovat různé objekty ke zničení a provádět destrukce v obranném pásmu divize (armády) k rozrušení úseků cest, soutěsek, mostů, komunikačních uzlů, hydrotechnických zařízení, železničních stanic, tunelů, letišť apod..

- zabezpečovat rozmístění protitankové zálohy a pohyblivého odřadu zatarasovacího na určených směrech, prostorech.

- organizovat klamné přesuny a další opatření ke klamání nepřítele.

- vytvářet dýmové clony na klamných směrech, prostorech.

- chránit a bránit důležité objekty a zařízení včetně mostů a přechodů přes vodní toky na osách přísunu vojsk k vedení protiúderu.

- organizovat pořádkovou službu.

- ovládnout rozhodující terénní čáry k zabezpečení boků při přesunu protiúderného uskupení na čáru zasazení, při jeho rozvinutí a zasazení.

- zabezpečit rozvíjení protiúderu postupným ovládnutím a zajištěním čar a důležitých prostorů v součinnosti s protitankovou zálohou, pohyblivým odřadem zatarasovacím a ženijními jednotkami.

- organizovat menší **aktivní léčky** (v hodnotě až družstva) k ničení nepřítele s využitím všech palebných prostředků k vedení boční, křížové, patrové a nástražní palby.

- podílet se na vytváření **protitankové léčky** k ničení tanků a dalších obrněných cílů nepřítele v úzké součinnosti s dělostřeleckými, ohňometnými a motostřeleckými jednotkami.

- organizovat samostatné **kombinované léčky** (do hodnoty zesílené čety) s využitím bojových a dopravních výsadekových vrtulníků, prostředků PVO, protitankových zbraní, dělostřelectva, ohňometných jednotek, ženijní munice a dýmu.

- plánovat použití kočujících léček v různém složení ke klamání nepřítele o skutečném palebném systému a rozmístění sil a prostředků s využitím tanků, bojových vozidel pěchoty, minometných jednotek, dělostřelectva, prostředků PVO a popřípadě i bojových a dopravních výsadekových vrtulníků.

- zřizovat různé druhy výbušných (zápalných, chemických) zátarasů včetně jaderných fugasů.

- vytvářet hotovostní palebné prostředky a mobilní protivýsadekovou zálohu rozmístěnou na pravděpodobných náletových směrech nepřítele a předpokládaných prostorech vysazení vzdušného výsadeku nepřítele.

Mezi zcela nové úkoly právem patří organizace ochrany a obrany velitelských stanovišť (divize, armády, popř. i pluků) a další část výsadku může být rozmístěna v blízkosti záložních prostorů pro rozvinutí míst velení.

Úderný výsadek v různé hloubce týlu útočících vojsk nepřítele se může podílet na plnění těchto bojových úkolů:

- ničit velitelská stanoviště, spojovací uzly, prostředky jaderného napadení s důrazem na hlavní prvky velení a jednotlivé baterie řízených střel nebo dělostřeleckých raket různého typu a pozemní prvky vysoce přesných zbraňových systémů.

- zpomalovat a zabránit přísunu záloh nepřítele.
- narušovat činnost jeho týlu s důrazem na zásobování a přisun důležitého materiálu.
- ničit sklady a místa zásobování speciální municí, důležité objekty a zařízení.
- zatarasovat komunikace a směry postupu záloh s využitím trhavin, fugasů a zápalných látek.

- zakládat lesní požáry s důrazem na prostory rozmístění a soustředění bojové techniky a jednotek nepřítele, jakož i prostory skladů.

- ovládnout důležité hraniční přechody (po proniknutí nepřítele na naše území), dominující výšiny v blízkosti komunikací, cest a jiných výhodných míst k obsazení přechodu vyčleněnými silami vlastních vojsk v součinnosti s jednotkami MV-PS.

- přehrazovat přístupy k horským průsmykům, přechodům a východům z nich do údolí a ke komunikačním uzlům.

- přehrazovat jednotlivé úseky průsmyků, směrů a v součinnosti s ženijními jednotkami je připravovat ke zničení nebo zatarasení jak konvenčními, tak i jadernými fugasí.

- plnit dílčí bojové úkoly **diverzního charakteru** s důrazem na ničení míst velení, radiotechnických prostředků, prostředků navádění, jaderných a ostatních zbraní hromadného ničení nepřítele, palebná postavení raketových, víceúčelových dělostřeleckých, minometných jednotek, protiletadlových kompletů, bitevních vrtulníků a rozhodujících stacionárních i malorozměrných cílů, vodojemy, místa zásobování vodou, přečerpávací stanice apod.

K plnění těchto bojových úkolů je možné vedle úderných výsadků také využívat jednotky a útvary organizované z **výsadkového vojska, které výsadkovou přepadovou činností** ničí určené důležité cíle a prostředky nepřítele rozmístěné v taktické, operačně taktické nebo i operační hloubce.

Výsadkovou přepadovou činnost je vhodné nejčastěji organizovat **přepadovými skupinami nebo oddáky** k plnění jednotlivých samostatných, postupných úkolů nebo v úzké součinnosti s dalšími druhy výsadku na předem plánovaném směru, či na těch směrech, kde je jejich použití z hlediska vzniklé situace nejúčelnější a nejefektivnější.

Varianta dalších bojových úkolů úderného výsadku je uveřejněna ve VM č. 3/1988. Považují za nutné zdůraznit, že rozsah bojových úkolů úderného výsadku nebude neměnný a ani konečný, což potvrdí další rozvoj teoretického myšlení a praxe.

Hlavní zásady použití úderného výsadku

Úderný výsadek, který tvoří nový druh vzdušných výsadků, může být organizačně začleněn u vševojskové armády v hodnotě samostatného praporu (pluku) a pluku až brigády na stupni frontu. Perspektivně se předpokládá, že úderný výsadkový prapor je možné vytvořit i na stupni vševojskové divize. Na základě celkové situace příslušný velitel rozhoduje o efektivním použití části výsadku jednak ve vlastním týlu nebo k výsadkové přepadové činnosti.

Úderný výsadek může zaujímat obranu i v prvním, ale nejčastěji ve druhém sledu, na **příčných obranných postaveních** nebo být vyčleněn do protivýsadkové zálohy, popř. do zálohy velitele k výsadkové přepadové činnosti, jakož i k plnění nepředvídaných úkolů.

V obraně je údernému výsadkovému **praporu určen obranný rajón, údernému výsadkovému pluku obranný úsek a úderné výsadkové brigádě obranné pásmo**. Podle místa v bojové sestavě vojsk, důležitosti předpokládaného směru, charakteru terénu a dalších okolností může **obránný rajón** být široký 3–5 km a hluboký do 3 km, šířka **obránného úseku (pásma)**

10 až 15 km (15 × 20 km) a hloubka do 10 km (15 × 20 km). Přestože úderný výsadek může být použit k obraně samostatných směrů a prostorů, mezer i odkrytých boků vlastních vojsk anebo k přehrazení mezer po nepřátelských úderech, nejčastěji bude plnit mnohem **aktivnější** bojové úkoly, a to vyčleněním částí sil do různých léček, mobilní protivýsadkové zálohy a zejména k výsadkové přepadové činnosti a k plnění diverzních úkolů v týlu nepřítele. Přitom je předpoklad, že **přepadová výsadková činnost** bude v rozsáhlém měřítku používána zejména v taktické hloubce do **40 km** a na důležité cíle, objekty rozmístěné v operačně taktické hloubce v rozmezí **40 až 60 i více km**, zatímco diverzní činnost v hloubce od několika až po **100 i více km**.

Zkušenosti potvrzují, že **použití úderného výsadkového praporu k přehrazení mezery** může mnohem méně ovlivnit celkový vývoj na frontě než za předpokladu, že z jedné rotý praporu je vyčleněno kolem **30 až 35 aktivních prvků** (10 aktivních léček, 20 kočujících léček, 5 kombinovaných léček), které ničí nepřítele na velkém prostoru a neustále zneshodňují činnost jeho týlu. Organizace a provádění léček je uskutečňováno ve vyhrazených prostorech a na jednotlivých směrech, a to před státní hranicí (v zabezpečovacím pásmu a při boji o hlavní pásmo obrany) nebo za státní hranicí do vzdálenosti 10 až 20 km (po zahájení agrese nepřítele).

Aktivní léčky jsou vytvářeny z příslušníků úderného výsadku nebo motostřeleckých jednotek vyzbrojených ručními zbraněmi, protitankovými zbraněmi (RPG, přenosnými PTRS, granátomety), granáty, zápalnými prostředky a ženijní municí. Člení se do 1 až 3 podskupin k vytvoření potřebné šířky a hloubky na směr postupu záloh nepřítele. V některých případech, mohou být aktivní léčky organizovány paralelně v součinnosti několika léček v různých prostorech, k vedení přepadu najednou nebo postupně v určitých časových intervalech, či s určením léček vedle sebe na souběžně probíhající komunikaci, směru. Jejich cílem je zřízovat kombinované výbušné zátarasy, záseky s využitím zápalných látek a dýmových prostředků k rozhodnému ničení přisunujících záloh nepřítele, zpomalovat jejich přesun, zneshodňovat rozvíjení a činnost na čarách nasazení.

Kombinované léčky (samostatné) je účelné vytvářet v hodnotě zesílené čety a jsou **předurčeny k plnění speciálních úkolů** s využíváním zápalných látek, dýmu, aerosolu, různých zátarasů, fugasů, nástrah a řízených jaderných fugasů včetně zřizování výbušných zátarasů ze vzduchu. Převahu těchto příslušníků je možné zajistit po zemi nebo s využitím bojových a dopravních výsadkových vrtulníků (za letu v přízemní výšce několika metrů nad terénem, mezi terénními tvary k vytvoření úhlů zakrytí proti palebným postavením PLRS nepřítele, za ztížených povětrnostních podmínek, které snižují dálku zjištění vrtulníků radiolokátory).

Kočující léčky jsou vyčlenovány k **napadání jednotek nepřítele** a zejména obsluh víceúčelového dělostřelectva, minometů, raketometů, protiletadlových prostředků a dalších, prakticky proti podstatně menším cílům a prostředkům nepřítele. Mohou být vysílány do prostoru státní hranice, při boji o zabezpečovací pásmo, hlavní pásmo obrany anebo při boji v hloubce k vytváření podmínek neustálého nebezpečí a možnosti uskutečnění přepadu útočící jednotky, druhého sledu a týlu nepřítele.

Přepadové skupiny (odřady) jsou určeny k **výsadkové přepadové činnosti**, jakož i k vedení aktivního boje v týlu nepřítele, a to na vzdálenějších přístupech k obraně, přístupech ke státní hranici a podle situace i na prostory v zabezpečovacím pásmu. Hodnota přepadové skupiny (odřadu) je stanovena na základě charakteru bojového úkolu, hloubky vysazení, plánované doby boje v týlu nepřítele a způsobu přepravy do prostoru vysazení.

Podle nových názorů se předpokládá, že **hodnota přepadové skupiny může dosáhnout zesílené čety až roty a hodnota odřadu rotý až praporu**. Současně se uvažuje, že při plnění speciálních úkolů nebo v horském a zalesněném terénu, jakož i při vysazení k boji na velkém prostoru může být hodnota přepadové skupiny pouze **jedno zesílené družstvo** a k přepravě do týlu nepřítele je vhodné využít jednoho bojového nebo dopravně výsadkového vrtulníku.

Tímto článkem jsem sledoval cíl zevšeobecnit některé podněty a ukázat možnosti úderného a vzdušného výsadku v obranném boji a operaci. Záměrně jsem neřešil výsadkovou přepadovou činnost, neboť si právem zasluhuje samostatné rozpracování.